

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman 2014–2020 vuoden 2020 täytäntöönpanokertomuksen tiivistelmä

Toimintaohjelman tavoitteet

Euroopan meri- ja kalatalousrahaston Suomen toimintaohjelman 2014–2020 tavoitteena on luoda kalataloudelle kilpailukykyinen toimintaympäristö, joka kannustaa ja mahdollistaa alan arvoketjun kestävä kasvun ja uudistumisen. Toimintaympäristön kehittämisessä korostuu kannustavan säätelyn kehittäminen sekä rohkeiden kokeilujen edistäminen. Ohjelman mukaisilla toimenpiteillä poistetaan alan kehittymisen esteitä, parannetaan yritysten kilpailukykyä ja edistetään uuden liiketoiminnan syntymistä.

Ohjelman tavoitteena on varmistaa Suomen kalavarojen elinvoimaisuus ja monimuotoisuus erityisesti kalakantojen luontaista lisääntymistä edistämällä. Kalatalouden, vesienkäytön ja ympäristönsuojelun tavoitteiden yhteensovittamisella edistetään rakentavaa vuoropuhelua ja luodaan edellytykset kestävä kasvulle. Ohjelma edistää myös muita mereen liittyviä taloudellisia toimintoja ja ympäristön suojelua yhdenmetyt meripolitiikan kautta. Toimintaohjelman tuet kohdennetaan erityisesti kasvu ja uudistumista tukeviin toimiin. Toimintaohjelma tukee Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamista.

Täytäntöönpano 2020

Toimintaohjelman toimeenpanossa vuonna 2020 ei tapahtunut suuria muutoksia verrattuna vuoteen 2019. Ohjelmakauden lähestyessä loppuaan huomio on kiinnittynyt ohjelman sulkemiseen, jäljellä olevien varojen käytön optimointiin ja hankkeiden loppuunsaattamiseen.

Koronaepidemia vaikutti kalatalousalaan etenkin epidemian alkuvaiheessa, jolloin yhteiskuntaa suljettiin laajalti. Rajoitustoimet nostivat kustannuksia ja laskivat monen yrityksen liikevaihtoa. Kalatuotteiden myyntikanavat muuttuivat ravintoloiden ja lounaspaikkojen sulkeuduttua. EMKR:ssä ei otettu koronan vuoksi uusia toimenpiteitä käyttöön, mutta vanhoja toimenpiteitä hyödynnettiin mahdollistamalla normaalia korkeammat tukitasot koronaan sopeutumiseen liittyvissä toimenpiteissä ja ennakkomaksut tapauksissa, joissa se oli koronan vaikutusten vuoksi perusteltua. Lisäksi mahdollistettiin kuluttajapakkaaminen julkisesti rahoitetuissa satamissa.

Määräaikainen haku avattiin kahdessa toimenpiteessä: hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamien saalisvahinkojen korvaamisessa sekä kalasatamien ja purkupaikkojen kehittämisessä. Koronaepidemiaan liittyvän etätyömääräyksen vuoksi hylje- ja merimetsohaussa tuenhakijoita kehoitettiin siirtymään sähköiseen asiointiin, koska paperihakemusten käsittely vaati toimistokäyntejä. Aiempina vuosina hylje- ja merimetsokorvaushakemuksista alle 15 % saapui sähköisenä, mutta vuonna 2020 sähköisiä hakemuksia oli noin 55 %.

Toimintaohjelman toteutus etenee kokonaisuutena hyvin, mistä kertovat myös hyvä edistyminen taloudellisissa indikaattoreissa ja toteutettujen hankkeiden määrää kuvaavissa tuotosindikaattoreissa. Seuraavassa on kuvattu täytäntöönpanoa tarkemmin unionin painopisteittäin.

1. Kestävä kalastus

Painopisteestä on vuonna 2020 tuettu enimmäkseen saaliin arvon lisäämiseen sekä terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä investointeja sekä moottorinvaihtoja ja pyydyskankintoja ympäristöinvestointeina. Ympäristöinvestoinneissa on tuettu myös hyljekarkottimien hankintoja. Painopisteestä on maksettu lisäksi hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamien vahinkojen korvaukset.

Tämän painopisteen alla toimivat myös innovaatio-ohjelmat tutkijoiden ja kalastajien välinen kumppanuus ja kalastuksen innovaatio-ohjelma. Kalastuksen innovaatio-ohjelmassa panostetaan muun muassa silakkaan ja muihin vajaan hyödynnettyihin kaloihin sekä kalanjalostuksen sivuvirtoihin perustuvien lisäarvotuotteiden ja elintarvikkeiden kehittämiseen. Tutkijoiden ja kalastajien välisen kumppanuuden ohjelmassa pyritään kehittämään esimerkiksi hyljekarkottimia, uusia pyydyksiä ja kalastusmenetelmiä, jotka osaltaan parantaisivat kalastuksen toimintaedellytyksiä ja edesauttaisivat liiketoiminnan kannattavuuden parantumista ja alan vetovoimaisuuden lisäämistä.

Määräaikaisen hakumenettelyn puitteissa avattiin haut hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamien saalisvahinkojen korvaamisessa sekä kalasatamien ja purkupaikkojen kehittämisessä.

Kestävän kalastuksen painopisteessä sidottiin rahaa vuoden 2020 aikana noin 7 miljoonan euron edestä ja maksuja tehtiin noin 4,4 miljoonan euron edestä.

2. Kestävä vesiviljely

Vuonna 2020 vesiviljelyssä rahoitettiin etenkin investointeja, mm. laitosten hylkeenkestävyyden parantamista, poikaskasvatuksen kehittämistä ja ruokintalaitteistojen parantamista.

Vesiviljelyn innovaatio-ohjelma tukee vesiviljelyn uudistamista. Innovaatio-ohjelmassa panostetaan erityisesti kiertovesi- ja avomerikasvatuksen kehittämiseen. Ohjelmasta on syntynyt myös spin off -hankkeita, jotka tukevat pysyvämmän osaamisverkoston syntyä.

Kestävän vesiviljelyn painopisteessä sidottiin rahaa vuoden 2020 aikana noin 7,4 miljoonaa euroa ja tuensaajille maksettiin lähes 2,4 miljoonaa euroa. Rahoitusta myönnettiin erityisesti vesiviljelyn investointeihin

3. Yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpano

Painopisteessä jatkettiin edellisinä vuosina aloitettuja hankkeita, joilla on vahvistettu valvonnan ja seuraamusjärjestelmän henkilöstöresursseja sekä kehitetty tietojärjestelmiä. Luonnonvarakeskus tuotti vuotuisen tiedonkeruun ja raportoi siitä komission hyväksymän tiedonkeruuohjelman mukaisesti. Valvonnan rahoituksen käyttösuunnitelmaa muutettiin siten, että tietojärjestelmien kehittämiseen siirrettiin muista suunnitelluista toimenpiteistä edelleen lisää varoja, jotta valvonnan tietojärjestelmien kehitystyö ei kohtuuttomasti kärsi uuden ohjelmakauden viivästymisestä.

Vuoden 2020 aikana painopisteessä sidottiin rahaa noin 3 miljoonaa euroa ja maksettiin noin 6 miljoonaa euroa.

4. Työllisyyden ja alueellisen koheesion edistäminen

Luonnonvarakeskus teki arvioinnin paikallisten toimintaryhmien toiminnasta. Arvioinnin mukaan paikallislähtöinen toimintatapa on tuonut Suomen kalataloudelle lisäarvoa aktivoimalla uutta sektorirajoja ylittävää yhteistyötä ja monipuolistamalla kalataloushankkeiden rahoitusta. Kehittämistä on vielä viestinnässä ja ryhmien toiminnan tunnettuudessa.

Vuonna 2020 ryhmät rahoittivat mm. viestintähankkeita, uusien kalastajien rekrytoimiseen liittyviä hankkeita, kalastuksen infrastruktuurin kehittämistä, ammattikeittiöiden kanssa tehtävää yhteistyötä, hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamien vahinkojen ehkäisyä sekä kalastusmatkailun kehittämiseen liittyviä hankkeita. Paikalliset toimintaryhmät ovat sitoneet lähes 90 % määrärahoistaan hankkeisiin vuoden 2020 loppuun mennessä.

Vuoden 2020 aikana painopisteessä sidottiin rahaa noin 1,6 miljoonaa euroa ja maksuja tehtiin yli 1,3 miljoonan euron edestä.

5. Markkinoille saattamisen ja jalostuksen edistäminen

Painopisteen kautta on tuettu mm. toimitila- ja laitehankintoja sekä pakkaamisen kehittämistä. Lisäksi markkinoinnin painopisteestä rahoitetaan markkinoinnin innovaatio-ohjelmaa, joka mm. järjestää tapahtumia ja viestintäkampanjoita.

Vuoden 2020 aikana painopisteessä sidottiin rahaa noin 2,9 miljoonaa euroa ja maksettiin hieman alle miljoona euroa.

6. Yhdennetyn meripolitiikan täytäntöönpanon edistäminen

Suomen toimintaohjelman meripolitiikkaa koskevan osion tavoitteena on parantaa meriympäristön suojelua sekä luoda edellytyksiä meriluonnonvarojen monipuoliselle ja kestäväälle hyödyntämiselle. Tavoitteena on myös merellisten toimintojen ja tavoitteiden yhteen sovittaminen esimerkiksi meripolitiikan kansallista koordinaatiota ja yhteistyötä kehittämällä.

Meripolitiikan varojen monivuotisen käyttösuunnitelman perusteella meripolitiikan uusi rahoitus kohdennettiin vuonna 2020 seuraaviin teemoihin: merivalvonnan kehittäminen, meren tilan parantaminen ja meriosaamisen ja yhteistyön kehittäminen. Vuonna 2020 rahaa yhteensä noin 1,2 miljoonaa. Maksatuksia tehtiin noin 2 miljoonan euron edestä.

Vuoden 2020 käyttösuunnitelmassa oli tunnistettu kaksi kehittämistarvetta: meriliikenteen ravinnekuormituksen vähentäminen harmaiden vesien ja ruokajätteen purun osalta sekä merialueiden valvonnan yhteisen tietojenvaihtoympäristön (CISE) kansallinen käyttöönoton tukeminen. Käyttösuunnitelmassa hyväksyttiin myös määräaikaisen hakumenettelyn avaaminen. Haun teemana oli meriklusterin yhteistyön kehittäminen ja innovatiiviset toimet Itämeren tilan parantamiseksi.

7. Tekninen tuki

Teknisestä tuesta maksetaan toimintaohjelman toimeenpanoon liittyviä kustannuksia, kuten hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten toimintakustannuksia ja koulutuskustannuksia sekä tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitämiskustannuksia. Lisäksi teknisestä tuesta rahoitetaan ennakointi- ja arviointikokonaisuutta sekä seurantakomitean kokoontumisia. Teknisen tuen käyttösuunnitelmaa muutettiin vuonna 2020 siten, että uuden ohjelmakauden valmisteluun ja paikallisten toimintaryhmien ohjelmakauden vaihteen kustannuksiin varattiin riittävästi resursseja.

Painopisteessä on sidottu rahaa vuoden 2020 aikana noin 0,8 miljoonaa ja noin 0,7 miljoonaa euroa on maksettu

Tuloskehys

Unionin painopiste 1: Kestävä kalastus			
Indikaattori	Tavoite 2023	Tilanne 2020	Tulos (%)
Taloudellinen indikaattori (EUR)	31 550 000	17 792 443,20	56 %
1.1 - Innovointia, neuvontapalveluja ja kumppanuuksia tutkijoiden kanssa koskevien hankkeiden lukumäärä	2	6	300%
1.3 - Lisäarvoa, laatua, tahattomien saaliiden käyttöä, satamia, purkupaikkoja, huutokauppahalleja ja kalastussuojia koskevien hankkeiden lukumäärä	25	78	312%
1.4 - Säilyttämistoimenpiteitä, kalastuksella meriympäristöön olevan vaikutuksen vähentämistä ja kalastuksen mukauttamista lajien suojeluun koskevien hankkeiden lukumäärä	1	1	100%
1.6 - Merten biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelua ja ennallistamista koskevien hankkeiden lukumäärä	805	1050	124%
UP2: Kestävä vesiviljely			
Indikaattori	Tavoite 2023	Tilanne 2020	Tulos (%)
Taloudellinen indikaattori (EUR)	31 900 000	17 922 178,36	56 %
2.1 - Innovaatiota/neuvontapalveluita koskevien hankkeiden lukumäärä	1	11	1100%
2.2 - Vesiviljelyyn tehtäviä tuottavia investointeja koskevien hankkeiden lukumäärä	50	182	364%
UP3: Yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpano			
Indikaattori	Tavoite 2023	Tilanne 2020	Tulos (%)
Taloudellinen indikaattori (EUR)	35 561 628	29 368 321,77	83 %
3.1 - Unionin valvonta-, tarkastus- ja täytäntöönpanojärjestelmän täytäntöönpanoa koskevien hankkeiden lukumäärä	15	19	127%
3.2 - Tietojen keruuta, hallintaa ja käyttöä koskevien hankkeiden lukumäärä	2	1	50%

UP4: Työllisyyden ja alueellisen koheesion lisääminen			
Indikaattori	Tavoite 2023	Tilanne 2020	Tulos (%)
Taloudellinen indikaattori (EUR)	9 400 000	5 042 026,66	54 %
4.1 - Valittujen paikallisten kehitysstrategioiden lukumäärä	8	10	125%
UP5: Markkinoille saattamisen ja jalostuksen edistäminen			
Indikaattori	Tavoite 2023	Tilanne 2020	Tulos (%)
Taloudellinen indikaattori (EUR)	15 469 523	8 042 416,02	52 %
5.2 - Markkinoille saattamista koskevia toimenpiteitä ja varastointitukea koskevien hankkeiden lukumäärä	5	13	260%
5.3 - Jalostusta koskevien hankkeiden lukumäärä	50	87	174 %
UP6: Yhdennetyn meripolitiikan täytäntöönpanon edistäminen			
Indikaattori	Tavoite 2023	Tilanne 2020	Tulos (%)
Taloudellinen indikaattori (EUR)	10 645 560	5 750 518	54 %
6.1 - Yhdennettyä merivalvontaa koskevien hankkeiden lukumäärä	5	6	120%
6.2 - Meriympäristöä koskevan tietämyksen suojaamista ja parantamista koskevien hankkeiden lukumäärä	20	22	110%